

JUSSI ADLER-OLSEN

Ohver
number 2117

KRIMIPÕNEVIK

Taani keelest tõlkinud Krõõt Kaljusto-Munck

Pühendatud Sandrale

UPPUNUTE SÕRMED

Uppunute
käte
elu
on
pikem kui meie ajalugu
kaugel
ja täiesti lähedal
näeme uppunuid
näeme nende igatsust
elu ja rahu järele

iga päev
näeme tippe
nende sõrmeotstest
kadumas merre
aga meie silmad
on õppinud mitte nägema

nende sõrmed tõusevad
üles merest
sirutavad ennast
taeva poole
nad ei ole enam mätjad
uppunute sõrmed
on igavesti kuivad

FALAH ALSUFI

luuletaja ja kvoodipõgenik Iraagist

PROLOOG

NÄDAL ENNE ASSADI perekonna lahkumist Sab Abarist viis tema isa poisi laupäevase turuväljaku plahvatuslikku müügilettide labürinti, kus pakuti kikerherneid, granaatõunu, bulgurit, karjuvates värvides vürtse ja kaagutavaid linde, kes ootasid kirvehoopti. Isa asetaskäed poisi kleenukestele õlgadele ja vaatas talle oma sügava targa pilguga otsa.

„Kuula hoolega, poeg,“ ütles ta. „Varsti hakkad sa unes nägema seda, mida täna koged, ja möödub palju öid, enne kui kustub lootus neid hääli ja lõhnu uuesti tunda. Vaata seepärast hoolega enda ümber, kuniks veel võimalus on, ja võta nähtu oma südames kaasa, sest nii ei jää sa sellest kunagi täiesti ilma. See on minu nõuanne sulle, mõistad?“

Poiss pigistas isa kätt ja noogutas, ja tegi, nagu saaks aru. Aga Assad ei mõistnud seda kunagi.

J O A N

JOAN AIGUADER EI OLNUD USKLIK. Vastupidi, ta põgenes alati linnast, kui musta mungarüüsse rietatud katoliiklaste lihavõtteprotsessioonid La Rambla vallutasid ja ta kogus ka paavsti ja kolme kuninga lugupidamatuid kujusid, mis istusid ja rahuldasid oma vajadusi. Aga vaatamata sellele pühadusteotavale kalduvusele oli ta viimaste päevade jooksul löönud endale siiski korduvalt ristide ette, sest kui Jumal olemas oli, pidi Joan, maksu mis maksab, temaga heal jalal olema, kui arvestada seda, kuidas asjad kahjuks läinud olid.

Kui hommikune post talle lõpuks kauaoodatud ümbriku tõi, lõi Joan veel kord ristide ette, sest kirja sisu pidi otsustama tema saatuse. Seda ta teadis.

Ja nüüd, kolm tundi pärast kirja lugemist, istus ta Barceloneta-nimelise linnajao kohvikus, värises soojuse käes, täielikult põrmustatud ja elusäde kustunud. Kolmkümmend kolm aastat oli ta elanud naeruväärses lootuses, et õnn ühel või teisel hetkel ka talle naeratab, aga pärast toimunut ei jaksanud ta enam oodata. Kaheksa aastat tagasi oli isa endale elektrikaabli kaela ümber keeranud ja ennast veetoru külge üles poonud majas, kus ta töötas haldurina. Väike perekond oli olnud murest murtud, ja ehkki isa polnud kunagi tundunud eriliselt muretu inimene, ei mõistnud nad seda. Korraga pidid Joan ja temast viis aastat noorem õde üksinda

kõigea hakkama saama, sest ema ei saanud enam kunagi endiseks. Joan rabeles nende kõigi nimel nii kuidas jaksas. Tollal oli ta vaid kahekümne nelja aastane ja ennast lõhki rebimas ajakirjandusõpingute ja paljude alamakstud juhutööde vahel, et ots otsaga kokku tulla. Aga aasta hiljem saabus tema elus lõplik murdepunkt, kui ema neelas unerohutusi ja õde paar päeva hiljem samuti.

Alles nüüd, tagasi vaadates, mõistis ta, miks tal jaks otsa sai. Elu oli vähehaaval muutunud perekond Aiguaderi jaoks mõttetuks ja pimedus oli neid kõiki vallutanud. Varsti oli kord tema käes. Lühikesi õnnehetki ja väikseid võite kõrvale jättes oli elu olnud üks lõputu needus, ja kõigest kuu aja jooksul oli kallim ta maha jätnud ja töö rentslist alla uhtunud.

Kurat võtaks. Milleks ennast piinata, kui see kõik nii mõttetu oli?

Joan pistis käe taskusse ja heitis silmanurgast pilgu baarileti taga oleva kelneri poole.

„Kui ma vaid saaksin oma elu lõpetada raasukese enesevääriskusega ja maksta oma kohvi eest,“ mõtles ta ja põrnitses allesjäänud lonksu. Aga tasku oli tühi ja tema elu karile jooksnud projektid ja ambitsioonid libisesid lõputu piltide jadana mehe silme eest läbi. Kõiki rebenenud suhteid ja elu jooksul pidevalt langevaid standardeid oli korraga liiga raske ignoreerida.

Põhi oli käes.

Kaks aastat tagasi, kui mehe vaimu rusus teine sügav depressioon, oli üks Tarragona ettekuulutaja talle küll kõnelenud, et ta seisab varsti ühel ilusal päeval ühe jalaga hauas, aga keskpäevane valgus päästab ta. Naine oli tundunud väga veenev ja Joan oli siiani klammerdunud kuulnud ennustuse külge, aga kuhu põrgut see valgus siis jäi? Ta ei saanud isegi kohvikutoolilt vääriskusega tõusta. Tal ei olnud isegi oma *cortado* eest paari eurot tasuda. Selle raha võisid espresso ostmiseks kokku klapitada isegi räpased kerjused, kes istusid El Corte Inglés juures kõnniteel, käsi välja sirutatud – jah, isegi räbaldunud riietes hulkurid, kes magasid pangahoonete sissepääsu juures tänavaplaatidel oma koerte kõrvale.

Nii et kui ennustaja intensiivne pilk oli teda ka lummanud ja süstinud temasse tulevikulootust, oli naine kohutavalt eksinud, ja nüüd oli tasumise tund käes, see oli üks mis kindel.

OHKEGA LASI TA pilgul langeda ümbrikuvirna peale, mis seisis kohvikulaual, otsekui tunniskiri sellest, et ta oli ennast lõplikult nurka mänginud. Kodus olevaid arvetega ümbrikke suutis ta muidugi eirata, sest ehkki ta ei olnud juba kuid üüri maksnud, ei saanud keegi teda kodust välja visata, vastavalt Kataloonia absurdsetele eluasemeseadustele. Ja milleks pidi ta muretsema gaasiarve pärast, kui ta polnud jõuludest saati niikuinii sooja toitu teinud? Ei, viimase noahoobi andsid talle need neli laual seisvat ümbrikku.

Ekskallimaga koos elades oli Joan talle ikka ja jälle lubanud staabiisust ja ennast alandlikult igakülselt parandada, aga sissetulekud jäidki tulemata ja lõpuks sai naisel villand mehe ülalpidamisest ja palus tal jalga lasta. Järgnevatel nädalatel oli Joan hoidnud visasid laenuandjaid eemal lubadusega, et kui ta saab honorari viimase nelja essee eest, on tal piisavalt raha, et kõigile tagasi maksta. Kas need tekstid, mille kallal ta töötas, ei olnud siis geniaalsed? Miks ta ei võinud nende peale loota?

Ja siin laual seisis äraütlemised, mis ei olnud kõhklevad, ebamäärased, vältivad ega kaudsed, vaid just nii halastamatud ja täpsed nagu siis, kui matadoor mõõga *tercio de muertese* ajal härja südamesse torkab.

Juan tõstis tassi näo ette, et nautida veel tassipõhjas oleva moka haihtuvat aroomi ja lasi pilgul libiseda üle rannapalmide ja suplejate summa värvikirevuse. Sellest ei olnud ikka veel kuigi kaua möödas, kui Barcelonat oli halvanud haige mehe hullumeelne sõit La Ramblal ja keskvalitsuse-poolne kodanike mahasurumine valimisjaoskondade ees, ja sellegipoolest tundus see kõik olevat möödanimik, sest läbi väreleva kuumuse vaatas talle vastu rõõmsate inimeste sagin. Nende päid täitsid muretud huiked ja kiljatused, niiske ihu ja meelad pilgud. Hetkeks tundus linn otsekui taasündinud ja peaaegu pilkav, kui tema seal istus ja asjata ennustaja helendavat tähte ootas.

Vahemaa kohviku, milles Joan istus, ja veepiiril mängivate laste vahel oli ahvatlevalt olematu. Vähem kui minutiga võiks ta joosta päevitajatest mööda vette, sukelduda vahustesse lainetesse ja teha mõned kiired, otsustavad hingetõmbed. Rannas aset leidva palavikulise askeldamise keskel ei paneks keegi tähele napakat noormeest, kes ennast riietega vette heidaks. Ja vähem kui saja sekundiga õnnestuks tal teha eluga lõpparve.

TEMA SÜDA TAGUS metsikult rinnus, aga Joan naeratas mõrult oma mõtte üle. Kõik, kes teda tundsid, oleksid hullult segaduses. Et Joan Aiguaderi sugune hädavares oli võimeline endalt elu võtma? Hall verevaene ajakirjanik, munadeta mees, kes ei suuda isegi vestluses peale jääda?

Joan kaalus ümbrikke peos. Ainult paarsada grammi alandust, mis lisandus ülejäänud pasale siin elus; milleks nutta ja halada, kui ta oli oma otsuse juba teinud? Hetke pärast ütleb ta kelnerile, et ta ei saa maksta, ja pistab ranna poole jooksu, jättes protestihääled selja taha ja viib oma plaani ellu.

Ta pingutas säärelihaseid ja valmistus põgenemiseks, kui mõned päevitusriietes kohvikukülastajad tõusid nii järsku püsti, et baaritoolid selja taha maha kukkusid.

Joan keeras näo nende poole. Üks vaatas ainiti seinal rippuvat teleekraani, sel ajal kui teine seisis ja lasi pilgul üle rannajoone libiseda.

„Keera kõvemaks,“ hõikas ekraani ees seisja.

„Kuule, vaata! Nad seisavad ju, kurat, siinsamas promenaadil,“ hõikas teine ja näitas näpuga rahvahulgale, kes õues kogunes.

Joani pilk liikus tema vaate suunas ja pani tähele teletähti, kes olid kohad sisse võtnud promenaadi kolme meetri kõrguste tõkete ees, mille linnavalitsus oli paar aastat tagasi lasknud püsti panna. Tõkke alumine osa oli metallist, aga ülääres oleval ekraanil helenidasid neli digitaalset numbrit. Joan oli kunagi ammu lugenud tõkkel olevat teksti, mis selgitas, et selle eesmärgiks oli lugeda kokku aasta algusest Vahemeres uppunud õnnetute põgenike arv.

Lühikestes pükstes ja ujumistrikoodes suplejaid tõmbas nagu magnetiga kaameraga tiimi poole; paar kohalikku poissi jooksid välja Carrer del Baluardist, suundudes otse esinemise poole. Võib-olla olid nad näinud seda telekast.

Joan pööras tähelepanu kelnerile, kes masinlikult klaase kuu-
vatas, kõik meeled teleka poole suunatud. Tekst ekraanil kuulutas
„breaking news“, ja siis tõusis Joan istmelt ja lasi end vaikselt koos
teistega promenaadile kaasa kanda.

Ta oli siiski ikka veel elus – ja ka ikka veel ajakirjanik.

Põrgu võis veel veidi oodata.

J O A N

LASKMATA ENNAST HÄIRIDA jooksjatest, rulluisutajatest ja end ümbritsevast melust, seisis naisreporter kõrgete tõkete ees ja oli vägagi teadlik oma mõjutusvahenditest. Ta heitis juuksed selja taha, niisutas huuli ja tõmbas mikrofoni huulte juurde, samal ajal kui eespool mainitud mehed ja poisid seisid avalisui, pilgud kleepunud naise rindadele. Seega ei olnud nad just tema sõnumit kuulama tulnud.

„Me ei tea täpselt, kui palju inimesi on uppunud, põgenedes Euroopasse, mis sümboliseerib nende õnnetute jaoks paradiisi ja vabadust,“ ütles ta. „Aga viimastel aastatel on see arv ulatunud mitme tuhandeni ja ainuüksi sel aastal on hukkunud rohkem kui kaks tuhat inimest.“

Ta keeras ennast veidi ja osutas helendavate digitaalsete numbrite suunas ekraanil.

„Üleval näeme arvu, mis ütleb meile, kui palju põgenikke on sel aastal antud hetkeni Vahemeres uppunud. Eelmisel aastal samal ajal oli uppunuid veelgi rohkem ja järgmisel aastal on lugu ilmselt sama hull. Paneb mõtlema, et vaatamata hoomamatult jubedatele numbritele, võib maailm – meie sinuga – pöörata pilgu täiesti muretult kõrvale nii kaua, kuni need surnud inimesed on meile anonüümsed.“

Ta suunas oma musta pliiatsiga raamitud silmade dramaatilise pilgu otse kaamerasse. „Ja kas meie, ja eriti ülejäänud maailm, ei tee just täpselt seda? Me lihtsalt ignoreerime. Ja vastureaktsiooniks, jah, võiks öelda, et peaaegu protestiks, tahame meie TV11-s oma järgmistes reportaažides keskenduda ainult ühele nendest surnutest, nimelt mehele, kelle surnukeha üsna hiljuti Vahemere idaosas, Küprosel, randa uhuti. Me tahame näidata, et see põgenik oli päris – lihast ja luust inimene.“

Ta vaatas oma briljantselt helklevat käekella. „Vähem kui tund aega tagasi loksus selle vaese mehe surnukeha kaitsemuuli ümbert otse randa rahulolevate ja suve nautivate suplejate vahele, täpselt nagu meie siin Platja de Sant Miquelil.“ Ta viitas käega päevitajate suunas, et oleks näha, keda ta silmas pidas.

„Kallid vaatajad, see noor mees, kellest ma räägin, oli esimene, kelle surnukeha uhuti täna hommikul populaarsele Ayia Napa suplusrannale Küprosel ja temaga tõusis uppunute arv meie rannal oleval tablool kahe tuhande kaheksakümmeni. Nii palju on surnuid ainult sel aastal.“ Ta pidas demonstriivselt pausi ja vaatas suure helendava arvu poole. „On ainult aja küsimus, millal see arv tõuseb. Aga esimene ohver sel hommikul oli tõmmunahaline, veidi poisilik noormees kahevärvilises Adidase dressipluuis ja kulunud kingades. Ja miks ta pidi oma elu kaotama Vahemeres? Kui me vaatame üle rahulike asuursiniste lainete siin Barcelonas, kas me võime siis ette kujutada, kuidas seesama meri tuhande kilomeetri kaugusel just sel hetkel põrmustab lootusrikaste põgenike unistusi paremast elust?“

Ta tegi pausi oma jutuvoos, kui produtsent näitas ülesvõtteid Küprosel. Suvitajad võisid neid jälgida operaatori kõrval olevalt monitorilt. Nähtu löikas silmapilkselt läbi inimeste jutusumina. Need olid koledad kaadrid noore mehe surnukehast, kes loksus kõhuli rannavees, kuni kaks samariitlast ta maale tõmbasid ja ümber keerasid. Seejärel tuli telepilt tagasi, ja monitoril näidati jälle reporterit Barcelonas. Ta seisis paari meetri kaugusel ja oli valmis saatelõigule joone alla tõmbama.

„Mõne tunni pärast teame temast rohkem. Sellest, kes ta oli, kust ta pärit on ja milline on tema lugu. Me pöördume pärast reklaamipausi loo juurde tagasi. Vahepeal tõuseb uppunute arv minu selja taga pidevalt.“ Ta osutas lõpetuseks helendava numbri poole ja vaatas tõsiselt kaamerasse, kuni kaameramees „Aitäh!“ ütles.

Joan vaatas kiiresti ringi ja naeratas. Sellest võis tulla suur lugu! Aga kas tema selja taga seisvate sadade nägude hulgas ei olnud tõepoolest mitte ühtegi ajakirjanduse ja pressi esindajat peale teletiiimi ja tema enda? Kas tal õnnestus tõesti kord sattuda õigel ajal õigesse kohta? Kas tal oli tõesti lugu, mille kohta tema sisetunne ütles, et see võis suureks osutuda?

Nii tugevat sisetunnet ei olnud ta varem kogenud.

Kes küll sellise võimaluse käest lasi?

Joan vaatas üles helendava tabloo poole.

Alles oli uppunute arv olnud kaks tuhat kaheksakümmend ja nüüd seisis seal kaks tuhat kaheksakümmend üks. Ja nagu poisid, kes seisis seal reporteri rindu jõllitades, sel ajal kui naine sigareti süütas ja kaameramehega paar sõna vahetas, jäi ka tema paigale.

Kümme minutit tagasi oli tema kindel otsus anda oma osa Vahemerre uppunute statistikasse, aga nüüd oli tema pilk naelutatud hoopis helendavatele numbritele. Numbrite rusuv sõnum oli nii ehe ja mõjuv, et pani tal pea ringi käima ja muutis enesetunde viletsaks. Tema oli lapsikult ainult enda peale mõelnud, hing tulvil enesehaletsust ja allaandmist, sel ajal kui teised inimesed võitlesid merel oma elu eest. Võitlesid! See sõna tabas teda valusalt ja ta mõistis järsku, mida ta oli kogenud ja millesse kaasa tõmmatud. Jah, see pani ta kergendusest peaaegu nutma. Ta oli olnud surmale väga lähedal, ja siis tuli valgus, mis ta päästis, täpselt nagu ennustaja oli öelnud. Valgus, mis andis talle isu ja põhjuse elada, digitaalsed numbrid helendasid tema ees, andes tunnistust teiste õnnetest, ja avasid talle veel kirjutamata ja fantastilise loo. Ta mõistis seda kõike.

Ja nagu ennustatud, rebiti ta hauast viimasel silmapilgul.

* * *

JÄRGMISED TUNNID OLID Joanile hehtilised, sest ta oli välja haudunud plaani, mis pidi päästma tema karjääri ja seega kogu tema eksistentsi ja edasise elu aluse.

Seepärast kontrollis ta Küprosele minevaid lende ja nägi, et kell 16.46 Ateenasse mineva lennukiga jõuaks ta liinilennule Larnaca lennujaama Küprosel ja seisaks kesköö paiku Ayia Napa rannas.

Ta vaatas korra pileti hinda. Peaaegu viissada eurot kumbki ots, just selline summa, mida tal ei olnud. Seepärast tungis ta pool tundi pärast oma otsust ekskallima köögiviljapoodi. Ta keeras taga-ukse lahti võtmega, mille tagasitoomist naine viimased paar nädalat anunud oli, ja läks sihikindlalt väikese paberrahakarbi juurde, mida naine leti taga paari puuviljakorvi all peitis.

Kahekümne minuti pärast tuli naine siestalt tagasi ja luges mehe laenutähte, mille see letile oli jätnud, ja sel ajal seisis mees juba lennujaamas, peaaegu tuhat kuussada eurot taskus.

KARJED AYIA NAPA rannal Küprosel lõhestasid tulemerd, mida paljud ülesseatud prožektorid heitsid toiminule ja süsimustade lainete vahustele harjadele. Otse liiva peale, paar meetrit vormiriie-tuses päästetöötajate rühmast, oli laotud rida laipu, näod kaetud hallide villaste tekkidega. See oli kohutav, aga ajakirjaniku vaate-nurgast ka paeluv vaatepilt.

Politsei range valve all seisis viisteist meetrit kaugemal kahekolmekümmene salk šokeeritud inimesi – masendunud, kurnatud ja külmast värisevad, ehkki nad olid sisse pakitud samasugustesse tekkidesse nagu need, millega olid kaetud surnute näod. Nende seast kostis vaikne nutuhala elu halastamatuse üle.

„Neil vedas, kes seal seisavad,“ kommenteeris keegi Joani uuri-vale pilgule vastates. „Neil olid päästevestid seljas ja paadid korjasid nad kaugelt avamerelt üles. Kõigest pool tundi tagasi leidsid meie inimesed nad merelt, kus nad klammerdusid üksteise külge nagu kalaparrv, et kedagi minema ei kistaks.“

Joan noogutas ja astus ettevaatlikult mõned sammud surnu-kehade suunas. Paar politseinikku tahtsid teda eemale viibata, aga kui ta oli näidanud neile oma pressikaarti, kasutasid nad oma

autoriteeti ja manitsusi hoopis tõrjumaks innukate turistide horde ja uudishimulikke rannariietes seltskonnalõvisid, kes püüdsid toimuvat oma sähvivate nutitelefonidega jäädvustada.

„Südametud inimesed,“ mõtles Joan kaamerat välja võttes.

Ta ei saanud kreeka keelest aru, aga päästetöötajate kehakeelt oli lihtne mõista. Praegu žestikuleerisid nad elavalt laiskade laineharjade suunas, samal ajal kui nende kolleeg suunas prožektori kogu poole, mida lained randa kandsid.

Kui laip oli jõudnud kahekümne meetri kaugusele rannast, kahlas üks päästjatest vette ja sikutas seda, nagu oleks tegemist kalsuhunnikuga. Ja kui elutu keha poolenisti randa oli tõmmatud, hakkasid mõned ellujäänud halisema.

Joan keeras ennast rühma poole. Kaebekisa tegid kaks naist, kes seisid, seljad kõssis ja püüdsid, käed näo ees, kõigest hingest mõista, millele nad tunnistajaks olid. See oli kurb vaatepilt. Musta pika pulstunud habemega mees püüdis jõhkralt nende reaktsioone vaigistada, aga ei suutnud summutada naiste valjuhäälet halamist, mis ägenes, kui noor paljaks aetud peaga sinises vormiriietuses mees ette jooksis ja surnukeha lähedalt pildistas. Ta nägi ametlik välja ja pidi ilmselt dokumenteerima iga üksikut päästeoperatsiooni, nii et Joan pildistas meest ja noogutas talle igaks juhuks, nagu oleks tal eriline luba seal viibimiseks. Õnneks ei paistnud koha peal teisi ajakirjanikke olevat.

Siis pööras ta ennast ümber ja tegi rea pilte nutvatest naistest, sest ajakirjanduslikus mõttes toimis otsa vaatav sügav kurbus alati, ehkki see ei olnud tema siinolemise eesmärk. Ta tahtis teha täpselt seda, mida oli teinud Barcelona telekanal. Paljastada, kirjeldada, šokeerida ja jagada.

Sest ükskõik kui õnnetult see ka ei kõlaks, oli see uppunu tema isiklik trofee. Ta tahtis proovida kirjeldada surnud inimese elu, ja mitte ainult väikesele rühmale katalaani ajalehe lugejatele. Tema uudis pidi jõudma tervesse maailma, nagu tookord paar aastat tagasi, kui kolmeaastane süüria-kurdi poiss uppus ja kogu maailma ajalehtede esilehtedele jõudis. Ükskõik kui kohutav see ka ei

olnud, tahtis ta tõsta ühe inimese saatuse esile ja see pidi tegema ta rikkaks ja hinnatuks. Selline oli tema plaan.

Ta seisis hetke vaikselt. Taustal kõlavad karjed olid väga realistlikud; neid ei olnud kuulda siis, kui TV11 oli Barcelonas Ayia Napast pilte näidanud. See lisas koloriiti ja õhustikutunnetust ja kõiki neid muid häid jooni, mis ühe loo teistest kõrgemale pjedestaalile tõstis. Aga kummalisel kombel lisas see ka midagi muud. Ta tundis selle ära teistest olukordadest, aga siin ei olnud selleks tema arvates põhjust. Miks peaks ta tundma süümepiinu oma tegevuse pärast? Kas tegemist ei olnud millegi väga erilisega? Või mis?

Nüüd tundus kaamera ta käes äkitselt raskem. Midagi erilist, oli ta mõelnud. Kas ta ei olnud lihtsalt varastanud TV11 kontseptsiooni? Sest ükskõik, kas ta tegi uurimistööd kohapeal või mitte, mis selle siis nii eriliseks muutis? See oli lihtsalt plagiaat – miks ei võinud ta seda endale tunnistada?

Joan raputas mõtted eemale. Plagiaat, ja mis siis? Kui ta teeb seda piisavalt autentselt, kelle asi see siis on?

Natukese aja pärast, kui ta oli mehe surnukeha maaletoomise dokumenteerinud, tahtis ta pöörduda nutvate naiste poole ja küsida, miks see just neid nii valusalt tabanud oli ja kas nad tundsid uppunut, et saada detaile tema identiteedi kohta ja selle kohta, miks ta põgenenud oli. Kust nad seda meest tundnud olid? Ja miks suri tema ja mitte nemad? Kas ta oli nõrk? Kas ta oli korralik inimene? Kas tal oli lapsi?

Joan astus sammu surnukehale lähemale ja valmistus pildistama meest, kes lebas vee liikumises, nägu kõrvale keeratud. Tal olid kummalised riided seljas, mis olid keha ümber keerdunud otsekui mingid rahvarõivad. Ja siis tõmbas üks päästjatest keha tukslevast mereveest täiesti välja.

Joan oli laiba lähedal, kui keha natuke keerati, ja ta tardus paigale.

Viimane sikutus kaenla alt keeras pead ja Joan avastas, et see ei olnudki mehe, vaid hoopis vanema naise surnukeha.

Ta pigistas silmad kinni. Ta ei olnud kunagi sattunud silmitsi nii muljetavaldava surnuga, see oli tõesti ebameeldiv. Ta oli näinud

liiklusohvleid ja verist asfalti ja kiirabiautode vilkuvaid siniseid tulesid, mis olid asjatult päästma kiirustanud, ja oma lühikesel tööperioodil kohtureporterina oli ta sattunud piisavalt sageli linna surnukuuridesse. Aga võrreldes teiste surnutega puudutas selle kaitsetu naise saatus teda palju sügavamalt. Nii lootusrikas ja pikk reis ja selline traagiline lõpp. Küll võis sellest alles tulla üks eriline ja fantastiline lugu.

Ta tõmbas niisket mereõhku sügavale kopsudesse ja hoidis hinge kinni, libistades pilgu üle öömusta mere, et mitte lasta ennast mõjutada afektiseisundist. Sest keset toimunud õnnetust oli see kindla peale täistabamus, et surnu ei olnud mees, noor naine või laps. Ta tundis intuiitiivselt, et lugu muutus palju müüdavamaks, kui ohvriks oli vanem naine. Kes suudaks vastu panna selle õnnetu saatuse mõtetusele ja grotesksusele? Nii pikk elu ja nii kohutav surm.

Hetk hiljem oli ta mõttega leppinud ja suunas kaamera surnu suunas ja aktiveeris automaatseade, vajutas mõne sekundi pärast videonupule ja liikus ümber surnu, et jäädvustada kõik üksikasjad enne kui päästeteenistus teda peatada jõudnuks.

Vaatamata sellele, et surnukeha oli viibinud soolases vees ja kogenud üle mere põgenemise väntsutusi, oli näha, et tegemist oli paremast kodust pärit naisega – ka see andis garanteeritud suurema läbimüügi ja paremad pildid. Kui palju kordi olid inimesed näinud uskumatuid katsumusi läbi elanud inimesi, kelle kulunud riided andsid tunnistust pika reisi vintsutustest? See naine oli seevastu maitsekalt riides, huulepulk oli ikka veel kahvatupunane ja lauvärv suuremalt jaolt alles. See oli olnud ilus naine. Vanust oli tal vast seitsmekümnne ringis, ta oli kaotanud kingad ja kasukas oli poolenisti seljast kistud, see oligi Joani alguses eksitanud. Ei olnud võimalik mitte näha piki nägu jooksvaid vagusid, mis väljendasid kindlasti katsumusi, mis olid teda sundinud valima sellist meeleehtlikku pääseteed, ja sellegipoolest tundus ta silmapaistvalt väärikas.

„Kas me teame, kust need inimesed pärit on?“ küsis ta inglise keeles ühelt autoriteetselt tsiviilriietes mehelt, kes laiba juures põlvili oli.

„Ma usun, et nad on pärit Süüriast, viimaste päevade põgenike vool on sealt tulnud,“ ütles ta.

Joan keeras ennast ellujäänute poole. Tumedanahalised, aga ainult veidi tumedamad kreeklastest, nii et Süüria tundus tõenäoline.

Ta vaatas liival olevat surnukehade rivi ja luges nad üle. Kolmkümmend seitse surnukeha. Mehed, naised ja võib-olla üks laps. Joan mõtles Barcelonas olevale tabloole, kus arv 2117 nüüd ööd valgustas. Milline mõttetu elude kaotus.

Seejärel tõmbas ta välja oma märkmiku ja kirjutas sellesse kuu-päeva ja kellaaja, et vähemalt näiliselt tunda, et on hakanud kirjutama seda, mis pidi ta kuristiku äärelt eemale tõmbama ja talle uut jalgealust pakkuma. Sellest pidi tulema artikkel märkamatu surnust, mitte parimas eas olevast vitaalsest täiskasvanust või kaitsetust lapsest, vaid ühest vanast naisest, kes hetk tagasi ära uppus. Naisest, kes nagu kaks tuhat üks sada kuusteist eelmist ohvrit, ei jõudnud sel aastal elusalt üle Vahemere.

Ta kritseldas pealkirja üles: „Ohver number 2117“ ja rihtis pilgu rühmale ellujäänutele ja naistele, kes olid karjunud. Seal oli ikka veel palju piinatud nägusid ja värisevaid kehi, mis üksteise külge klammerdusid, aga need kaks naist ja suure habemega mees olid kadunud. Selle asemel seisis samal kohal sinises vormiriietuses mees, kes oli just hiljuti Joani kõrval pildistanud.

Joan pistis märkmiku taskusse ja tahtis teha paar lähivõtet naise näost, kui tole avatud selge pilk teda äkitselt tabas.

„Miks see juhtus?“ küsisid silmad.

Joan kukkus istuli. Tema maailmas olid esoteerilised sündmused naeruväärsed, aga just sel hetkel läbis kogu tema keha tõmblus. Naine oleks temaga otsekui kontakti otsinud. Püüdnud panna teda mõistma, et mees ei olnud millestki aru saanud, ja see ei meeldinud talle.

Joan ei suutnud pilku kõrvale pöörata, sest nendes ilusates elavates silmades varitsesid üha uued küsimused.

„Kes ma olen, Joan?“

„Kust ma pärit olen?“

„Mis mu nimi on?“

Joan laskus naise ette põlvili.

„Küll ma selle välja uurin,“ ütles ta ja vajutas naise silmad kinni. „Ma luban seda.“

J O A N

„EI, ME EI kata vabakutseliste reisikulused, kui seda eelnevalt lepingus kirjas ei olnud; kui mitu korda me seda ütleva peame, Joan?“

„Jah, aga mul on kviitungid kaasas. Ma olen teinud korraliku reisikulude aruande, vaata!“

Ta lükkas kausta Küprose lennupiletite ja kõigi ülejäänud väljaminekute lisadega üle leti ja naeratas nii hästi kui oskas. Ta tundis suurepäraselt kontoriassistendi Marta Torrased volitusi ja tollel ei olnud mingit õigust talle ära öelda, eriti nüüd.

„Kas sa ei näinud eile minu artiklit esilehel, Marta? See ei olnud lihtsalt kolumn lehelis, see oli Hores del dia tipplugu ja kõige parem artikkel, mille ma kunagi kirjutanud olen. Ma tean kindlasti, et raamatupidamine aktsepteerib seda tuhandet kuutsadat eurot. Ole nüüd, Marta, mul ei ole raha reisi eest ise maksta. Ma laenasin selle raha oma eksilt.“

Joan vaatas teda paluvalt, ja see ei olnud ebasiiras. Tema ekskalim oli talle ühe tou vastu pead andnud ja ähvardas teda politseisse kaevata. Naine oli meest vargaks nimetanud ja nutnud, sest ta teadis, et ei saa kunagi oma tuhandet kuutsadat eurot tagasi. Siis oli ta käe välja sirutanud ja kamandanud tagasi oma poe võtme ja seeläbi ei olnud enam tegemist eks-suhtega. See oli nüüd eks-eks-suhe.

„Ja raamatupidamine aktsepteerib seda kindlasti, arvad sa. Ha! Aga mina OLEN raamatupidamine, Joan,“ turtsatas naine. „Ja sinu üks peab olema paras idioot, kui ta arvab, et sa võid lihtsalt tulla ja ajalehe kassast vajadusel raha võtta.“

Joan kogus ennast, samal ajal kui naine talle selja keeras ja oma kirjutuslaua juurde tagasi marssis. Tema seeliku nõõp, mis pidi takistama luku avanemist, oli kadunud, ja lukk juba pooleldi lahti libisenud. Kõik seal raamatupidamises olid sellised. Akumuleerunud ülekaalulised, ilmselt kõik allesjäänud mõtted siesta ja järgmise kalorite omandamise ümber keerlemas. Piinlik vaadata, kui ta ise nüüd hädapajukil oli.

„Aga makske siis vähemalt minu lennukipiletid kinni, Marta, ajaleht saab ju selle kõik maksudest maha arvata.“

„Kaeba oma toimetajale ja vaata, kas see aitab,“ ütles naine kõlatult. Ta ei viitsinud ennast isegi ümber pöörata.

ÜLEVAL TOIMETUSES OLI ta võib-olla oodanud väikest aplausi. Teenitud tunnustust selle eest, et Hores del dia oli tema eilse reportaaziga lõpuks ometi andnud välja sensatsioonilise loo, mida kogu maailma ajalehed tsiteerisid. Isegi tema fotosid oli rahvusvaheline meedia kasutanud. Üks uppunud vanem naine karusnahkses kasukas prožektorite valgel, surnukehad rannal, mõned karjuvad naised. Võiks ju arvata, et Hores del dia oli selle pealt teeninud.

Aga peale ühe noore väliskorrespondendi, kes silmnähtavalt pead raputas, kui Joan palgaliste ajakirjanike kirjutuslaudade vahelt läbi läks, ei lausunud keegi sõnakestki. Isegi mitte noogutust ega väikest naeratust. Põrgu päralt, filmis tõusid kolleegid alati püsti ja plaksutasid, kui midagi sellist toimus. Mis siis lahti on?

„Mul on ainult viis minutit, nii et sa pead kiiresti tegema, Joan.“ Tema toimetaja pani toimetuse-poolse ukse kinni ja unustas ilmselt märku anda, et Joan istuks, aga viimane tegi seda siiski.

„Raamatupidamise Marta helistas ja ütles, et sa tahad oma reikulusid saada.“ Ta vaatas teda tõsiselt üle prilliserva. „Aga selle võid ära unustada, Joan. Ayia Napa artikli eest saad tuhat ükssada

eurot, mille ma sulle rumalast peast lubasin, kui sa selle sisse saatsid, ja sellega pead sa rahul olema. Mitte sentigi rohkem.“

Joan ei saanud millestki aru. Ta oli arvestanud sellega, et lugu uppunust annab talle lõpuks lisatasu ja võimaluse toimetusse tööle asuda. Aga miks vaatas Montse Vigo, vabakutseliste ajakirjanike toimetaja, teda sellise pilguga, nagu oleks mees talle näkku sülitanud?

„Sa tegid meid naerualuseks, Joan.“

Joan raputas pead. Mida ta küll selle all mõtles?

„Noh, aga siis pean ma sulle rääkima, kuidas ohver 2117 lugu edasi on arenenud. Eile tundus see küll hea loona, aga täna hommikul võis sama lugu lugeda vähemalt viiekümnest rahvusvahelisest lehest, et mitte arvestada kõiki Barcelona lehti peale meie lehe. Asja tuum on selles, et sa ei ole oma tööd piisavalt hästi teinud, Joan, ja mitte ligilähedaseltki nii hästi nagu sinu kolleegid. Sa oleksid pidanud minema süvitsi, kui sa juba kõige selle keskel seisid, härra.“

Ta lõi paar tänast Hispaania lehte mehe ette plaksatusega lauale ja kõige lähemal oleva pealkiri lõi tal hinge kinni.

„Ohver 2117 tapeti ära!“

Seejärel osutas toimetaja allpool olevale reale. Hores del dia andmed ohver 2117 kohta on ebakorrektsed. Naine ei uppunud, vaid tapeti – torgati brutaalselt surnuks“, seisis seal.

„Sa ju mõistad, et nii viletsalt ettevalmistatud lugu kukub sada protsenti minu kapsaaeda,“ ütles naine ja pühkis alandava ajalehtede hunniku laua ühte nurka. „Aga see on loomulikult minu viga. Ma oleksin pidanud seda ette nägema pärast sinu viimaseid magedaid esseesid, mida sa meile pähe püüdsid määrada.“

„Ma ei saa sellest aru,“ katsus mees öelda, ja ta tõepoolest ei saanud. „Ma nägin, kuidas lained ta kaldale tõid. Ma olin seal, kui see juhtus. Sa oled ju näinud minu fotosid.“

„Siis oleksid sa pidanud pildistamisega ootama, kuni nad naise ümber pöörasid. Talle oli löödud nii pikk asi otse kuklasse kolmanda ja neljanda kaelalüli vahele.“ Ta näitas kätega, kui pikk see oli olnud. „Silmapilkselt surnud. Jumal tänatud, et me ei olnud

ainukesed, kes ämbrisse astusid. TV11 meeskond on igatahes muutnud oma kiidulaulu noore mehe kohta, kes esimesena Ayia Napasse jõudis, samal päeval kui sa seal olid. Tuli välja, et ta juhtis terrorirakukest. Värskeelt raseeritud saatan.“

Joan oli vapustatud. Mõrvatud? Kas naise silmad tahtsid talle seda jutustada? Kas ta oleks pidanud... kas ta oleks pidanud seda nägema?

Joan pöördus toimetaja poole. Ta tahtis seda hetke kirjeldada. Seda, mis oli toimunud. Miks ta oma ülesandega paremini hakkama ei saanud. Et Joan oli lummatud, ja et ajakirjanikud ei saanud seda endale lubada, teadis ta ju hästi.

Ukse peale koputati ja sisse tuli raamatupidamise Marta. Ta pani Montse Vigo ette kaks ümbrikku ja libises uuesti välja, ilma et oleks Joani ühegi pilgu vääriliseks pidanud.

Toimetaja sirutas ühe ümbriku Joanile. „Siin on sinu tuhat üks-sada, ehkki sa ei ole seda välja teeninud.“

Joan võttis sõnatult ümbriku vastu; nii see siis läks. Õigus nahu-tada käis Montse Vigo ametiga kaasas – mida teha? Mitte midagi! Ta kummardus ülakehast ja keeras ennast ümber, et välja hiilida. Küsimus oli, kui kaua selline ümbrik teda elus hoidis. Ta hakkas juba higistama.

„Kuhu sa lähed?“ kõlas tema selja tagant. „Ära arvagi, et sa nii kergelt pääsed.“

HETK HILJEM SEISIS ta tänaval ja vaatas ainiti üles hoone suunas. Diagonali juurest linna poole oli teel juba uus demonstratsioon, sealt kõlasid üleolev vilistamine, loosungid, võitlushüüüd ja autode tige tuututamine, ja sellegipoolest kõmisesid tema peas ainult toimetaja sõnad:

„Siin on viis tuhat eurot. Sul on täpselt neliteist päeva selles loos selgusele jõudmiseks, ja sa teed seda üksinda, mõistad? Sa oled hädaabinõu, sest ükski sinu kolleeg ei ole nõus teemat sõrmeotsaga puutama, sest palju jälgi on juba liiga külmad nende arvates. Aga sina leiad need uuesti üles, sa oled ajalehele selle võlgu. Leia ellujääjaid, kes võivad sulle rääkida, kes see naine oli ja mis temaga

täpselt juhtus, mõistad? Sa tead oma intervjuudest ellujäänutega, et ta oli koos kahe naisega, ühe noorema ja ühe vanemaga, ja et üks pika habemega mees rääkis nendega ülesõidu ajal kuni selle ajani, mil kummipaap uppus. Sa pead nad üles leidma. Sa tead ju, kes nad on, sest sul on nende fotod, ja siis annad sa mulle iga päev aru sellest, mida sa teed ja kus sa oled. Samal ajal kirjutame meie toimetuses pidevalt sellel teemal, et see aktuaalne oleks. Need viis tuhat eurot peavad katma kõik sinu väljaminekud, on selge? Mul on täiesti ükskõik, kellele sa altkäemaksu annad ja kus sa elad. Kui sul ööbimiseks raha ei jätku, magad tänaval. Kui sul söögi jaoks raha ei jätku, nälgid. Ja sa ei saa tulla siia lisaraha manguma enne, kui ülesanne on lahendatud, mõistad? See ei ole El País.

Ta oli noogutanud ja kaalunud ümbriku käes – mis tal muud üle jäi, kui ülesanne lõpuni viia?

Viis tuhat eurot olid vastuseks.